

ղեցուոյս հիմնարկութեան համար. «իսան զի քիպէս հիմնարկորիսն ի Հերուս քազաւորե Հայոց արկեցեալ է յառաջագոյն, զի յորժամ եկն ի քաղաքս Երուսաղէմ. պատերազմի պատճառաւ ընդ ազգիս Թաքարաց որդիս իւր Թեոդորոս անուն սաս լիսիւնանեցաւ. լիսան որոյ քազաւորն լիսան ստաւել սիրոյ որդոյն իւրոյ հրատայեաց ի մեջ վանիցս քաղեղ զմարտիկն որդոյն, եւ շինեաց ի յիշատակ հոգոյն զայս եկեղեցիս. քայց փոխադոյն»: Սարգիս վրդ. ի յիշած Հեթում Բ. ը որ Երուսաղէմ եկաւ և Թաթարաց հետ պատերազմեցաւ՝ ամուրի էր և զաւակ չունէր, ուստի իր պատմուածքը անհիմն է. ամենէն հաւանականն է, ինչպէս վերեւ տեսանք, Լևոն Գ. կամ Եգիպտոսէն ուխտի եկած ժամանակ, իբր գահաժառանգ, ինչպէս կը յիշէ Վահրամ Բարունին, և կամ Կիլիկիա վերադարձէն յետոյ իբր Թագաւոր, իր եղբօրը Թորոսի յիշատակին շինել տուած է այս եկեղեցին, և Թորոսի գերեզմանը նոյն եկեղեցիին «յանկիւնս հիւսիսոյ երեկ» խօսքը հաւանական չենք զտնոր, քանի որ անոր մարմինը Մառիի պատերազմի զաշտէն Երուսաղէմ փոխադրել դժուարութիւններ ունէր:

Ս. Թորոս եկեղեցին 9 մէթր լայնութեան վրայ 18 մէթր երկայնութիւն ունի. այժմու շէնքը Լևոնի շինել տուածը չի կրնար ըլլալ. վասն զի յետոյ Շղթայակիր նորոգած ու ամեն կողմն յիմններով զարդարել տուած է: Մտազրութեան արժանի է աւագ սեղանին Տիրամօր պատկերը, որ ընտիր արուեստի արտազրութիւն մըն է: Խաչկալը քանդակագործ և ոսկեզօծ է: Եկեղեցին ունի հետեւեալ մատուռները՝ Ս. Կարապետի՝ որ եկեղեցիին աւանդատունն է, իսկ ձախակողմը՝ բեմին վրայ՝ Ս. Մերկերիսիւնը. Ս. Թէոդորոսի, Ս. Կարապետի եւ Ս. Մերկերիսի սեղաններէն զատ չորրորդ մ'ալ կայ, եկեղեցիին դուռնէն դուրս, 4 քառակուսի մէթր տարածութեամբ բակին վրայ Ս. Թաղեոսի և Ս. Սաւնյիսոյ նուիրուած սեղանը: Ս. Յակօբեանց շրջափակին մէջ 40ի չափ պատարագամատոյց սեղաններ կան, և անոնցմէ մին է Հոգոյն Սրբոյ նուիրեալ մատուռը, տանիքին վրայ, Ս. Թէոդորոսի մօտ, և ներքին պատուհանով մը անոր մէջը նայող, 12 քառակուսի մէթր տարածութեամբ, սովորական շինուածքով եւ սեղանով:

Ս. Թորոս եկեղեցին առաջները ուրոյն տեսչութիւն ունէր. այժմ ոչ. Վեհապետեան Յարութիւն պատրիարքի կարգազրու-